№ 20. Ausgabe B.

ГОМАН

Цэна с перэсылкай і дастаукай да хаты: на 1 год—4 м. 80 фэн., на ½ году—2 м. 40 ф., на 3 месяцы—1 м. 20 ф., на 1 мес.—40 фэн.

Беларуская Віленская часопісь
выходзіць два разы у тыдзень: у аўторкі і пятніцы.

Адрэс рэдакціі: Вільня, Завальная 7.
Адрэс адміністрації і экспэдыції: М. Стэфанская 23.

Цэна абвестак: на 4-ай старане за радок дробнымі літэрамі — 25 фэніг.; дробные абвесткі— па 5 фэн за слова. Абвесткі аб сьмерці — 60 фэн. за лінейку дробн. друкам.

№ 20 (112). Год II. Вільня, 9 марца 1917 г. Цэна 5 фэн. (3 кап.).

Граф Цэппэлін памёр

8 марца.

Заходні тэатр:

У Шампаніі заўзяты артылерыйскі агонь. Іншые фронты, — пры туманнай пагодзі і сьнежных завеях, на агул, — спакойны.

Пры разведках, між Соммай і Оар ўзята 17 англійцоў і францу зоў ды кулемёты.

Усходні тэатр:

Без выдатнай баевой дзеяцельнасьці Між Вілейкай і Маладэчнам, ад скінутай бомбы, саскочыў з рэльсоў расейскі жалезнадарожны поезд.

Македонскі фронт: На поўнач ад возера Дойран патрульные сутычкі.

ЛОНДОН. Кабінэт міністроў учора займаўся ірляндскім пытаньнем, але не дайшоў да ніякай пастановы. Газэты сумневаюцца каб і сягоняшня гамонка у Ніжнай Палаці дайшла да скутку. „Times" паведамляе, што грамадзянство чэкае гамонкі з нейкім неспакоем.

ГААГА. Вертаючыеся з Англіі, праз Францію, падарожнікі кажуць, што перад гаваньню Толькестоне, у прошлым тыдні збіліся два англіцкіе мінаносцы, пры густым тумане і затапіліся.

БЭРН. Як паведамляюць с Хіассо, у Італіі ходзяць апошнімі часамі чуткі, што броненосец «Giulio Cezare» згінуў па ліхадзейству сваіх. Чуткі пакуль што епчэ ня сцьверджэны. Броненосец быў паёмнасьцю у 24.000 тонн. Ен пабудаваны 1913 гаду. Меў 13 гармат у 30,5 цэнт., 18 у 12 цэнт. і 20 у 7,6 цэнт., апрача таго тры торпэдные трубы. Залога складалася 981 чалавека.

КОПЭНГАГА. У пачатках студня, пры Порт-Саід, наскочыў на міну вялікі расейскі крэйсэр і затапіўся.

ПЕЦЯРБУРГ. «Рэч» паведамляе, што Амэрыка дастаўляла у Францію і Англію далёка болей ваенных матэр'ялоў як у Расею, хоць дастаўка і у Расею павялічылася, с 31 мільёна доляроў у 1914 гаду, да 313 мільёноў доляроў у 1916 г.

СОФІЯ. Уплыў падводнай вайны вельмі явен на македонскім фронце; відавочна недахват ваеннаго снарадзьдзя, здаецца, іграе выдатную ролю у перамене плянову Сарайля Між іншым, саюзьнікі раней пачыналі кожную атаку барабанным агнём, цяпер жаркі артылерыйскі агонь бывае рэдка.

БЭРЛІН. Розные ранічные газэты падаюць весткі, што Боўгарыя пераслала Амэрыцы ноту, якая павядзе да разрыву дыплёматычных стасункоў.

ПАРЫЖ. „Petit Parisien" паведамляе з Нь'ю-Іорку, што падводная вайна была толькі прычынай да разрыву Амэрыкі з Нямеччынай, праўдзіва-ж прычына гэтаго, то грашавая гаспадарка Амэрыкі. Адзін нь'ю-іорскі банкер сказаў карэспандэнту газэты: вашы цэнные паперы, маюць толькі вартасць пры пабедзі, саюзьнікі павінны у штоб-ністало пабядзіць, каб нам заплаціць. Цень амэрыканскаго капіталу стаяла за Вільсонам, калі ён загадаў аддаць даверчые граматы нямецкаму пaслу.

З нашаго Краю.

«Neue Zürcher Zeitung» падае з «латышскіх крыніц», што у апошніе дзевяць месяцоў, за здраду пакарано сьмерцю 2.000 латышоў, гэто значэ два працэнты латышскаго насяленьня.

«Norddeutsche Allgemeine Zeitung» сцьвярджае, што папраўдзі ад 1 красавіка 1916 году за здраду па вінны былі быць прысуджэны на сьмерць, 132 латышы. С паміж іх 26 пакараны сьмерцью. Літоўская газэта, якая бытцым падавала названые цыфры, папраўдзі ніколі нічога падобнаго не пісала.

З'езд у Штокгольмі.

Гэтымі днямі, у сталіцы Швэціі—Штокгольмі,—адбудзецца нарада з'езду прэдстаўнікоў паняволеных Расеей народоў. Гэто будзе чардны з'езд „Лігі абароны правоў чужародчых народоў Расеі". Склікае яго маршалак Лігі, барон фон Ропп. Ад нашаго краю на з'ездзі будуць дэлегаціі: беларуская і літоўская; Жыды і Паляки будуць мець сваіх прэдстаўнікоў на гэты з'езд з іншых краёў, стуль, дзе яны маюць, або спрадвечную сваю зямлю, або гусьцейшае сваё насяленьне.

Пасьля ноты Вільсона і адказу на яе саюзных дзержаў (Расеі, Англіі, Франції і інш.): у каторых была парушэна, між іншым і справа малых націй, нельга не прызнаць гэты з'езд Лігі патрэбным і своечасным.

Справа у тым, што у ноце сваей, да ваюючых дзержаў, Вільсон высказаў, што адзін з варункоў забаспечэньня на доўгіе часы згоды між дзержавамі, гэто устаноўленьне пасьля вайны ладу абапёртаго на прызнаньні усіх слушных правоў малым націям, нараўне з вялікімі. У атказ на гэто саюзные дзержавы сказалі, што яны, маўляў, і самі гэто ведаюць і самі кіруюцца да „вызваленьня Італійцоў, славяноў, Румыноў, Чэхоў і Славакоў с пад чужога панаваньня", ды „да вызваленьня народаў, што жывуць пад крываваі тыраніей Турэччыны".

Кажучы проста, бяз хітра мудрай крутні, саюзные дзержавы сказалі, што яны гатовы даць правы і абасьпечыць іх народам, якіе знаходзяцца не пад іхнім панаваньнем. Аб паняволеных і абезпраўленых народах Расеі, Англіі і Франції ціха і глуха.

Нічога дзіўнога, што пасьля гэткіх гутарак Урад Лігі чужародных народоў Расеі, пастанавіў склікаць з'езд, каб абгаварыць цяперашняе палажэньне справы абароны правоў малых націй і вырабіць плян працы на далей.

З дакладу нашай беларускай дэлегаціі ездзіўшай на другі з'езд Лігі, мы ведаем, што праца лігі шчырая, роўна прыхільная як да патрэб вялікіх, так і меншых націй, што кожны голас на з'ездзі будзе пачут і за кожную крыўду з'езд заступіцца, бо усімі справамі Лігі кіруюць выбраные ад з'езду ідэйные асобы.

Мы спадзяемся, што цяперашні з'езд дасць багата цікаваго аб ходзе справы абароны правоў паняволеных Расеей націй.

Я. Гулевіч.

Праўда і крыўда.

Апаведае народная казка, што Праўда і Крыўда—родные сёстры. Праўда была добрая і лацьваверная, Крыўда завісьлівая і благая. Праўда была красуня на здзіў, Крыўда была непамерна брыдкая, І Крыўда выкалола вочы Праўдзе. параніла яе цело стараючыся зрабіць яе роўна брыдкой, як і сама была. Але Праўда хоць нявідушчай ды гожай і добрай асталася на векі. А Крыўда ад сьвету стваральня да нашых дзён крыўдзіць сваю сястру родную, здзекуецьць над добрай Праўдай, неславіць яеа адбірае ад яе, яе дабро, няволіць і прасьледуе.

І далей кажэ народная казка, што кожны чалавек, кожна старонка і народ, маюць сваю Долю і Нядолю, сваю Праўду і Крыўду.

Отжэ і наш народ гаротны мае сваю Праўду і сваю Крыўду. І Крыўда наша моц вялікую паняла над намі, а Праўда наша у загоне, у няволі у Крыўды.

Наша Праўда кажэ нам, што мы Беларусы, як і усякі іншы народ на сьвеці маем права да долі і волі, да навукі і сьветла, да становуленьня самім аб сабе, да кіраваньня самім справамі сваімі.

А Крыўда наша касьцістымі локцямі уперлася у карк нашаго беларускаго народу гняце і цісьне яго да зямлі прыгаварываючы: „не, гэтаму небываць!"

Я Крыўда запанавала над тваей доляй і воляй, плюю на тваю Праўду, на тваё горэ і сьлёзы. Глянь! я разселася за дзядоўпрадзядоў у тваей зямлі, запанавала тут крыўдамі і да канца дзён вашых буду вас крыўдзіць.

Праўда бунтуе вас падбіваючы шукаць шчасьця і долі. Спрабуйце, і вы наткніцёся на маю даўную і цяперэшнюю работу. Пакрываўце рукі і ногі, парвіце жылы і скарэй покне вам сэрцэ з натугі чым вырвецеся с цянёту маіх. О, я мудра і доўга працавала-гаспадарыла у вашай старонцы! Маімі рукамі і розумам перэтварыла я вашу шляхту у ворагіх чужакоў вашых, маімі рукамі я доўгіе сталецьця выцірала імя вашэ са страніц гісторыі, выкідаючы мову вашу з дзержаўнаго жыцьця, выпіхаючы яе са сьвятых і публічнаго ужытку. Я, Крыўда, завела на вашай зямлі, у школах мову чужую, каб дзеці вашы навучаючыся ачужаліся і пасьля адраджалі сваю бацькаўшчыну і вырэкаліся сваіх бацькоў і магіл дзядоў сваіх. Я, Крыўда, зрабіла што нават з Богам размаўляеце вы у чужой мове, у мове тых, каторые цікуюць на душу вашу. Я, Крыўда, накінула на вочы вашы цемнату, на сэрцы

вашы кволасць і буду вясьці вас сваім шляхам да схочу.

Ха-ха! — хахочэ Крыўда, кружачыся у сьнегавой замеці на чыстым сьнежным полі нашай старонкі.

Ха ха—хахочэ крыўда — жутка прыпеваючы ў платох і каля вуглоў хат і хацін абшырнай Беларускай зямелькі.

Якіе-ж такіе песьні расьпевае наша Крыўда над галовамі сонкага Беларускаго народу? Распевае Крыўда наша песьні аб тым, што і ў цяперашнім ўсесьветным пажары не згараць ланцугі нашай праўды. Што скінутые путы нявролі с тэй часьці Беларусі, якая па гэту старону фронту знаходзіцца, заступлены будуць іншымі. С пад Варшавы даходзіць голас молатоў па жалезу: куецца там ланцуг, а звены да яго дакуваюцца і ў нашай зямлі па местох і па дварох і... (захлібаецца з радасьці Крыўда) нават па хатах сьляпые людзі куюць, куюць!..

— Не, недажданьне твае, — кажэ сестра Праўда — я збуджу са сна народ свой Беларускі, я аткрыю яму вочы і вушы і пакажу тваю здраду і непраўду. Народ мой ужо не так моцна сьпіць і хутка ўзойдзе золак прадвешчаючый сонечны дзень, каторы раскрые вочы народу і навучыць яго шанаваць сябе і свой найвялікшы скарб мову, берагчы зямлі дзядоў сваіх ад прагавітых вачэй суседніх, а працу сваю і дабытак свой ад рук заграбушчых. Гарыць у полымі земля народу майго, але агонь гэты ачысьціць з векавых забабоноў галовы і прынясе лепшае жыцьцё. Разбудзіць беларускі народ да змаганьня за долю сваю і за сваю праўду.

Я, Праўда, высуну сьмелых абаронцоў і сьветлых павадыроў свайму народу, каторые заступяцца і ў цэркві, і ў касьцелі, і ў школі, і ў судзе і урадзе, на кожным мейсцы і перад усім сьветам, за права жыць і развівацца Беларускаму народу, за правы яго мовы, за культурные і эканамічные патрэбы за ўсё карыснае для яго.

. . . .

Вы сыны Зямлі Нашай, каторых не аглушыла і не асьляпіла ешчэ Крыўда, аклікніцеся — адзавіцеся і бараніце Праўды нашай.

Юры Вэрэшчака.

Лётэрыйная пошэсць у Вільні.

Бываюць розные пошэсці: і больш і меней шкодные чэлавечэству і чэлавечэство з імі змагаецца,—з лёгкай рукі, слаўнай памяці, доктора Коха, аткрыўшаго мікробы,—пры помачы дызэнфэкціі. На нашэ богабойнае место Вільню, апошнімі часамі напала пошэсць лётэрый, якіе у душнай цяперашняй грамадзянскай атмосфэры, грязяць абхапіць усё жывое. С пошэсьцю гэтай наказывае павіннасць грамадзянская змагацца.

Але найперш пяройдзем да фактоў. Справа так стаіць: хаўрузія мейсцовых і, разам с тым не тутэйшых жыхароў, каторым саўсім чужа, ўсё што нашэ, тутэйшае, што бароніцца ад іхняй „місіі“ раскладовай, якая с прычыны доўгатрываласьці пачала називацца „гістарычнай“, хаўрузія гэта занялася цяпер лётэрыйным газардам. Тлумачыцца гэто тым, што зраўняўшы з іншымі іхнімі прэдпрыемствамі, гэтае апошняе, пры найменшым накладзе працы і без ніякай рызыкі, часта дае прост баечные зыскі, бо нават скромные аднаднёвые, танные лётэрыйкі прынасілі чыстаго зыску па некольскі тысяч марак, якіе абарачываліся на вялікіе „установы“ і „організацыі“ носячые нераз, дзеля павагі, нават розных сьвятых імёны. Паўтара дзесятка устаноў знаходзячыхся у руках гэтых нашых „міс’ёнэроў“ абдарыло нас кожнае няроўным лікам лётэрый, бо адно з іх, маючае прэтэнсію да манаполіі апекі над беднымі, дало нам аж 15 гэткіх выступоў.

Пані устраіваючые гэтые „добрачынные“ ігры пайшлі прост на выперэдкі, але пакуль што першым нумэрам сыпле жонка аднаго звольненаго ад ураду павятоваго „прадседацеля дваранства“, якая у напружэнай старэннасьці, каб не ўтраціць нованабытаго тытулу „маршалковай віленскіх лётэрый“, устроіла нам іх дагэтуль ажно 22 разы. Здаралося, што на тэй самай вуліцы і ў тым самым доме адбывалося за раз аж дзьве лётэрыі, с каторых адна трывала цэлых чатыры дні. Ня дзіва, што гэткая конкурэнція павінна была давясьці да рэклямных спосабоў, у форме ежы, напіткоў, права на пачны паварот дамоў, кельнэрак, лётэрыйных паненак і нештодзенных прыгод з імі у аддзельных габінэтах, аб якіх цяпер раптам вельмі многа гаворыцца, таму толькі, што то былі не звычайные нашы (дзякаваць Богу) дзеўчаты, а вяльможные паненкі, пад кірункам вяльможных і яснавяльможных патронак і патроноў, служыўшых за фірмы лётэрыям. І отжэ іх яснасьці так ладна забаўляліся, што іхняя лётэрыйная паня павінна была ратавацца, ад гонару лётэрыйнай патронэссы, аж праз публічную заяву у газэці, бо па Вільні разыйшлося, як адна з лётэрыйных паненак да таго папілася, што ўжо без ніякаго шэйну адбыла падарожу у „польскую“ Рыгу, а другая, гэтак сама вяльможная, як таварышка, відаць спосьпеху, ці мо' на рэклямны фант для чароднай лётэрыі, пакінула у рэстаранным габінэці, гэткую часць сваей адзежы, якую зазвычай дзеўчаты рэдка носяць.

Але лепей не цікавіцца як забаўляюцца паны, якіе дзякаваць Богу што не нашы, дык за іх нават сароміцца не маем патрэбы, а толькі абурывае нас абдзіраньне нашай беднаты, ачмучэнай спрытнымі рэклямамі гэных прэдпрыемцоў, у форме выстаўленых на прынаду панадных фантоў: мяшкоў з бульбай, булак хлеба, кавалкоў саланіны, келбасы, курэй, індыкоў, кролікоў, целят, а нават сьвіньні с парасятамі. Вызбываюцца людзі нераз апошняй капейкі дарэмна пробуючы свайго шчасьця.

Гэту лётэрыйную пошэсць, пры цяперашніх варунках, трэбало-б, хоць у нейкай меры, абмежыць дапускаючы падобные «разрыўкі» найвышэй—раз у месяц і аддаючы іх пад кантролю такіх грамадзянскіх устаноў, як камітэты помачы пацярпеўшым ад вайны.

Тутэйшы.

Стан духоуны, а селянство.

У Польшчы ужо за караля Ольбрахта, у XV сталецьці селян адсунуто было ад духоўнаго стану (Volum. Leg. T. I str. 263). У наш край гэтая толеранцыйна-лібэральная пастанова прышла пазьней: пасьля злучэньняся Вял. Кн. Літоўска-Беларускаго с Польшчай. Цікавые рэчы апісывае ксёндз Колонтай-Гуго у сваім памятніку аб палажэньні духавенства у нас, як шляхта нахрапам і інтрыгамі торыла сабе дарогу да вышэйшых духоўных становішч і здзекавалася над духавенствам паходзячым з народу, каторае ніколі вышэй над вікар'ят і плебанію не дапускалося. А дзеля таго, што селяне каторые хацелі ісьці на духоўнікоў павінны былі выкупіцца ад свайго пана, дык дзеяліся ганебные рэчы, калі які хлопец уцёк у сэмінарыю, або у манастыр ці кляштар, а пан яго знайшоў. Колонтай падаючы многа такіх прыкладоў, між іншым апаведае, як Ляцкоронскі знайшоўшы гэткаго збега клерыка, ужо высьвячэнаго на суб-дыякона, загадаў яго раздзець з духоўнай сукенкі і безсаромліва асьцебаць розгамі, а пасьля узяць на форыся.

Гэтые факты кідаюць сьвятло на тое, чаму дагэтуль у нас між духавенствам панска-польскіе пануюць традыціі, шляхоцка-польская мова і чаму беларуская мова у загоне у каталіцкім касьцелі на Беларусі.

У Вільні і ваколіцах.

× **Беларускі Клюб.** У нядзелю 4. III. адбылася першая выстава у новай, цяперашняй гасподзе, Беларускаго Клюбу. Артысты-аматоры ігралі камэдію «Міхалка».

× **Чародная сцэнічная выстава у Беларускім Клюбе** адбудзецца у гэту нядзелю 11. III. Драматычная дружына маніцца паставіць сцэну Ожэшковай «Ў зімовы вечэр», дэклямацію і сьпеў солё.

× **6 я ваенная нямецкая пазыка.** Падпіска на гэту пазыку будзе прыймацца ад 15 марца да 15 красавіка. Будуць выдавацца 5 працэнтные білеты, па курсу 98 і 4½ працэнтные скарбовые облігаціі.

× **Агульны лік «нямецкіх рублёў».** 28 лютаго „нямецкіх рублёў“ было выпушчэно на 45.892.932 рублі, з паміж іх буйнейшых квітоў (па 100, 25, 10 і 3 рублі) на—39.214.536 рублёў, а малых квітоў (па 1 рублю, 50 кап.), на—6.678.396 рублёў.

× **З жыцьця віленскай жыдоўскай вучыцельскай сувязі.** Згодна з рэфэратам чытаным на сабраньні віленскай жыдоўскай вучыцельскай сувязі відаць, што сувязь налічае 95 членоў. За 16 с паловінай месяцоў бытаваньня было некольскі заседаньнёў сувязі, на якіх абмярковываліся пэдагогічные справы. Сувязь выдала дагэтуль 2129 мар. і 5 фэн. і апроч гэтаго дала пазычак на 725 мар. Да ураду цяпер належаць: Абрамовіч, Бастомскі, Гальпэрн, Зільбэрбах, Плюдэрмахэр і паненкі — Райліс і Шур.р Рэвізыйная камісія складаецца з Гольдбэрга, Галлера і Шаліта.

× **Сувязь домаўласьнікоў.** Гэтая сувязь пачала сваё жыцьцё у вельмі цяжкіх варунках грамадзянскаго жыцьця, калі гасподы пуставалі, а кватэранцы без ніякіх заработкоў. Урад сувязі падаў нямецкім уласьцям мэмарандум аб палажэньні домаўласьнікоў. Сувязь арганізавала пасрэдніцкі суд і тэхнічна-праўны аддзел. Ен кіруе такжэ звозам сьмецьця і сьнегу і пачынае збіраць матэр'ялы каб устанавіць шкоды, якіе домаўласьнікі мелі у часе вайны. Новые члены могуць запісывацца у канцэлярыі сувязі, віленская 23, ад 11 да 2 гадзіны дня членская складка выносіць 3 рублі у год.

× **С камісіі устаноўленьня цэн.** Дастаўка у Вільню малака у апошніе часы паправілася. Многа хрысьціцелёў малака пакаралі і іх імёны апублікаваны ў газэтах.

× **Падвоз рыбы** павялічыўся место дастае рыбу прост з вёскі

Запросіны.

Ну, дык як, Катрына, скажэш!
Бо па мне ўсё роўна—
Ці хоць прыдуць, ці ня прыдуць,—
Хата будзе поўна.
Так с сабой Тадора с Паўлам,
(Жонка с сваім дзедам),
Вядуць гутарку абое,
Сеўшы за абедам.
Рэч у тым: да іх дачушкі
Ўсватаўся Кірыла
На днях мае быць вясельле,
Дык, во, трэба-б была
Каб і кум с кумой у той дзень
Былі на гасьцінах.
Але, во, сказаць папраўдзі,
Можна знаць па мінах,
Што не надта іх жадалі—
Нешта проць іх мелі,
Але ўрэшці, для прылікі,
Чэсць адбыць схацелі.
Парашылі: чорт і з імі,
А пазваць іх трэба—
Ужо-ж пэўне стане гары
Каўбасы ды хлеба...
Эт, ня трэба таго гневу,
Бо як кажуць людзі:—
Прыдуць добра, а ня прыдуць
Ешчэ лепей будзе.
Лепш папросім... „Чуеш Саўка“—
Бацька клічэ сына,—
Апраніся, мусіць знаеш
Дзе жыве Юстына?
Пабяжы сынок хай прыдуць
Смоўжы к нам абое;
Скажы, сянні ў нас вясельле
І вярніся ймглою.
Бедны Саўка не рад бегчы
Дзесяць вёрст ад хаты,
Бо з'ежджацца сталі госьці:
Сват, хлапцы, дзеўчаты.
Ды што зробіш? па загаду
Да Тадоры вале
Аж засопся... Ўбег ды гэтак
У пброзе смале;
Кажэ: „татка разам з мамкай
Да сябе прасілі
Вас абодвых на вясельле—
Сянні шлюб Марылі“.
А на тое Смоўж с Тадорай,
Дзякуючы Саўцы,
Кажуць: добра, мой сыночак,
Вось прысядзь на лаўцы
—Але што-ж рабіць мой мілы,
Калі-ж мала часу:
Во кароўкі скора прыдуць,
Гдзе ўжо мне да плясу!.
Чуеш, во бляюць авечкі
Ды мычаць целяткі,
Вунь аж хлеў разносюць свінні,
Лезуць парасяткі;
Скора й гускі прыйсці маюць,—
Пагляд зі праз шыбы;
І давай стагнаць прытворна,
Жалючыся нібы...
Нельга вырвацца нат с хаты,
Хоць ты разарвіся,
Ешчэ й коні на начлезі...
Ну, дык пахваліся,
А ці з зяця ўсе вы рады?
Раскажы нам далей,
Мо табе ешчэ што небудзь
З дому наказалі?—
—Не, здаецца, ні аб чым больш
Не было гаворкі,
Бацькі гэтак мне казалі:
Будзеш у Тадоркі
Дык прасі іх,—пры тым Саўка,
Баючысь ня збіцца,
Хочэ ўспомніць слова ў слова
Каб не абмыліцца,
Кажэ:—ўсе дзядзькоў прасілі,
Каб прышлі сягоня,
А казаў наш татка з мамкай
—Ці іх чорт пагоне?

А. П.

перадае яе дабрачынным таварыствам і танным страўням, каб заступіць рыбай мясо.

× **Крадзежа каня.** У ночы на 6-е марца, у аднаго селяніна, які заехаўся у панадворак, Антокальская 51, укралі у ночы каня са штэмпэлям „Р“.

× **Рэдкая знаходка на гэтые часы.** 3 марца, на Завальнай вуліцы, знайшлі бляшанку з малаком, яна знаходзіцца цяпер у нямецкім паліцэйскім упраўленьні, Домініканская 1, пакой 122.

× **У каго папіросы?** 5 марца арэштаваны каля 10.000 папірос, мабыць яны украдзены, ўласьнікі могуць заявіць свае прэтэнсіі: Домініканская 1, пакой 89.

× **Злоўленьне зладзейскай хэўры.** У зладзейскай хэўры, складаючайся с чатырох асоб і аднаго хаваўшаго крадзеные рэчы, знайшлі многа рэчэй залатых, сярэбрэнных, медзяных, скураных, бялізні і інш.

Пацярпеўшые могуць агледзіць гэны рэчы у нямецкай крымінальнай паліціі: Домініканская 1, пакой 90.

× **Неасьцярожлівасьць.** Нейкій Іван Олешкевіч, знайшоўшы гдзесь патрон ад стрэльбы і хочучы зрабіць з яго люльку да тытуну, пачаў камасіць іглой у сярэдзіне яго, напоўненный пыроксілінам

Патрон ўзарваўся і Олешкевічу адарвало 4 пальцы на левай руцэ. Скорая помач адвезла яго у шпіталь Савіч.

× **Пажары па неасцярожнасьці.** С прычыны вялікай сцюжы павялічыўся лік пажароў. Бліжка усе гэты пажары вынікаюць ад неасцярожнасьці з агнём пры адтаіваньню замерзшых водаправодных труб. Трэба пастаянна і пастаянна паўтараць, што пры адтаіваньню труб трэба з агнём асабліва быць асцярожным.

× **Ад чаду.** У д. № 5 пры II Пясковай вул. зачадзелі Доба Красна, Іта Носкін і трое малых дзяцей.

У лазьні Страўса пры Паплаўскай вул. зачадзелі Іоська Абрамовіч, Абрамка Копэльман і Сьцепан Лобачовіч.

У д. № 22, пры Завальнай вул. зачадзелі: Гэнрыка Мэйраніха са сваей дачкой Аленай і Каролінай Грунвальд.

У ва ўсіх апісаных прыпадках ўзывалі карэтку скорай помачы, катора адратавала захварэўшых.

× **Крадзежа каня с санямі.** 6-го марца, а палавіне другой гадз., перад домам Завальная 29, украдзены на вуліцы конь з рабочымі санкамі, на якіх паехаў нейкі 12 летні хлопец.

× **Курс рубля**: офіцыальны — 2 м. 00 фэн. за рубель; у банках пры прадажы — 2 м. 28 ф., пры куплі—2 м. 32 ф.

Пазычковая каса бярэ 6%.

× **Тэмпэратура.** Найвышэйшая і найніжэйшая тэмпэратура за апошніе дні была (па Цэльсію):

	найвыш.	найніж.
за дзень з 4 на 5	—10°	—27°
„ з 5 на 6	—10°	—20,5°
„ з 6 на 7	— 5,0°	—16,5°

З усяго Краю.

Напад.

СУВАЛКІ. У панадворку дому, Садовая 19, каля самага местовага парку, 27 лютаго знайшлі нежывога 75-летняго Давіда Эгера, звязанаго па руках і прыдушанаго пярнамі. Усе сховы былі перэшараны і німа сумніва, што напад зроблен быў з мэтай грабежы.

За махлярство у судзе.

ГЕДРОЙЦЕ. У тутэйшых аколіцах, у ночы, з 29 на 30-е сьнежня, Станіслаў Красоўскі з Вільні, украў са сваімі памочнікамі дзьве каровы, павёў да знаёмага селяніна з Крывалозы і паставіў у яго у хлеў. На судзе тутэйшы старэста стараўся ачысьціць абвінавачэных, сваімі яўна няпраўдзівымі паказаньнямі, за што яго арэштавалі і вывелі с судовай салі у турму. Яго чакае ня меншая кара як абвінавачэнаго Красоўскаго, які засуджэн на 6 месяцоў турмы.

ВЕСТКІ З РАСЕІ.

Закалот у дзержаўнай Радзе.

ШТОКГОЛЬМ. Першае заседаньне расейскай дзержаўнай рады было вельмі бурнае, — калі прэдстаўнік левых, Грымм, памкнуўся прачытаць палітычную заніску, то яго спыніў маршалак рады, Шчэгловітоў, кажучы, што гэтаго не дапускае дзержаўнае права. Уся левая старана протэставала супроць маршалка. Так дзень прайшоў у Пецярбурзі спакойна. Дзеля таго, што чэкалі крывавых сутычак, то увесь рух на вуліцах быў спынены, а у слабодах уладжэны былі нават часовые лазарэты.

Аткрыцьце Думы.

КОПЭНГАГА. Як пішуць расейскіе газэты—першае заседаньне Думы прайшло даволі спакойна. Другое заседаньне, 28 лютаго, было аднача, іс прычыны нападоў на правіцельство, вельмі неспакойнае. Глаўны прамоўца, верхавод кадэтоў, Мілюкоў сказаў, што маўкліваць міністр -прэзыдэнта пры аткрыцьці, вымоўнейшае за доўгіе прамовы папярэдніх міністроў-прэзыдэнтоў. За Думу стаіць увесь расейскі народ, а за правіцельство—толькі бюрократыя. Унутрэнное палажэньне Расеі горшае, як калі небудзь. Дума хоча зламаць апор правіцельства. Народ павінен узяць свае справы у свае рукі. Верхавод трудавікоў, Керэнскій, сказаў, што цяпер наступіў самы крытычны пункт вайны. Аб канцы вайны ён думае вельмі сумна. Як можна гаварыць аб заваяваньні Константынополя, калі дзержава ня здужае абараніць сваю ўласную зямлю. Крытыкаваць асобных міністроў невартa, бо трэба перайначыць увесь правіцельственны лад у дзержаве. Урад зруйнаваў усё экономічнае жыцьцё Расеі. У канцы Пурышкевіч протэставаў супроць перайначаньня цэнзурай яго прамовы с папярэдняго дня, вынікам чаго прамова яго паявілася у газэтах у саўсім перакручэнай форме.

Процэс Мануілова.

ПЕЦЯРБУРГ. Канец процэссу супроць Мануілова, быўшаго сэкрэтара міністр-прэзыдэнта Штырмэра, мае быць гэтымі днямі. Мануілова вінавацяць у тым, што ён прымусіў Злучэнь банк у Маскве выплаціць сабе грошы, апрыч гэтаго ён выдушыў, з вялікаго ліку людзей і установ, вялікіе суммы грошы.

Гібельны край.

МАСКВА. Згодна «Руск. Слову» нідаўна адбыліся сабраньня паступовых партый, якіе паслалі маскоўскай думе тэлеграму, даводзячы, што вайна давела Расею на гібельны край.

«Рурык» у доках.

ШТОКГОЛЬМ. С Фінляндіі паведамляюць, што расейскі броніровены крэйсар «Рурык» наскочыў у фінскім заліві на міну і цяжка пашкоджэн. Ен ляжыць цяпер у Кронштадзі у доках.

ПЕЦЯРБУРГ. У справі аб убіўстві Распуціна Пурышкевіча дапрашываў следавацель 25 мінут.

ШТОКГОЛЬМ. Рэзультаты пецярбурскай конфэрэнціі лічацца нездавальняючымі дзеля гэтаго: 1) што кабінэт міністэрскі, Голіцын —Протопопов, астаўся; 2) спроба саюзьнікоў узяць пад сваю апеку расейскі гасударственны банк і, наагул, грашавые справы Расеі, не ўдаліся. Ядыная карысьцяй з гэтай конфэрэнціі лічаць адмову Пратапопаву у рэвізі дзеяцельнасьці камітэту ваенная прамысловасці, сувязі гарадоў, і сувязі земств.

ШТОКГОЛЬМ. Социаліст Чхеідзэ сказаў у Думе: у часе гамонкі аб унутрэнным палажэньні Расеі, што расейскі урад, сваей палітыкай, мала-памалу гоніць у апазыцію гасударственную Раду, Думу, дваранство і земствы.

Расейскі народ не пазволіць жартаваць с сябе і неаграніччаца толькі нападкамі на правіцельство у Думе. Можэ лёгка настаць момэнт, калі настраеньне у народзе можэ выразіцца у аткрытай рэволюцыі. На партыі большасьці Думы, народ ужо болей ня лічыць. Народ вызваліца сваей ўласнай сілай с таго крызысу, у які яго паставіло правіцельство. Пурышкевіч назваў палітыку Протопопова, палітыкай запужываньня і даносоў. Сваей палітыкай Протопопоў дабіваецца разгону Думы. Паступовец Ефрэмоў сказаў, што палажэньне дзержавы робіцца з дня на дзень горшае. Шыдлоўскі прачытаў, ад імені націанальнаго паступоваго блоку, заяву выражаючую няверу да правіцельства. Расейскі народ няверыць у пабедную вайну дакуль правіцельство будзе далей вясьці сваю палітыку. Дзеля гэтаго блок нанова вымагае абнаўленьня правіцельства, на такое, якому бы верыў народ.

Пасьля Дума перайшла да гамонкі с прычыны гэтай заявы.

З усяго сьвету.

ПАРЫЖ. Націанальная рада французскай социалістычнай партіі, адкінула, 1549 галасамі супроць 1389, прапазыцію маючую на мэці аднаўленьне міжнародных социалістычных зносін. Расейская социаль дэмократыя у пісьме, якое было прачытано у радзе, вымагала неадложнаго аднаўленьня зносін с социаль - дэмократыяй ворагіх старон.

Як паведамляюць ліонскіе газэты, канец заседаньня націанальнай социалістычнай рады, быў вельмі бурны: «невядомые маладые людзі» уварваліся у салю, пачалі разбіваць шыбы і паднялі гэткі гоман, што дэлегаты-социалісты павінны былі выйсці с салі.

ШТОКГОЛЬМ. Усе міністры падаліся у адстаўку. Король сказаў, што здаволен іхняй палітыкай строгаго нэўтралітэту, не прыймае іхняй адстаўкі і просіць аставацца далей урадам.

Выстаўка біблій.

ЛІПСК. У чэсць сьвяткаваньня 400-лецьця рэформацыі, у Ліпску, у музэі нямецкаго друкарства, будзе наладжэна выстаўка біблій усіх старон і ўсіх народаў. Як відаць с каталёгу выстаўкі, біблія надрукавана у 498 мовах і гутарках (дыалектах) у цэлку, або часьцямі.

ТЭЛЕГРАМЫ.

Нямецкіе апавешчэньня:

5.III. Заходні тэатр:

Пры яснай пагодзі баевая дзеяцельнасьць у многіхмейсцох фронту усілілася. На поўнач ад Соммы, Англійцы, пасьля сільнаго агня, штурмавалі.

6.III. Заходні тэатр:

На правым берэзі Соммы, пад вечэр, артылерыйская бітва дайшла вялікай заўзятасьці. Пасьля барабаннаго агня, англічане, на ўсход ад Бушавэн, ізноў пачалі свае штурмы, якіе былі адбіты часьцю ужо нашым нішчучым агнём.

На іншых адрэзках фронту пры сьнегавых завеях, слабая баевая дзеяцельнасьць. Патрулі, якіе уварваліся у францускіе пазыціі пры лесі Кор'ер, прывялі 15 палонных.

Усходні тэатр.

Фронт Леопольда Баварскаго: Ночная атака, супроць нашых пазыцій, на палудзень ад Бржэзаны, адбіта.

Фронт эрц-гэрцога Іозэфа: На усходніх склонах гор Кілемэн, на палуднёвай часьці лесавых Карпатоў, пасьля жывога артылерыйскаго агня, расейскіе роты штурмавалі нашы пазыціі, але былі адбіты.

Фронт фэльдмаршалка Макензэна: Палажэньне не зьмянілося.

Македонскі фронт: Паміж возёр Архіда і Прэсба, раптоўным нападам узята у палон француская палевая вахта.

7.III. Заходні тэатр.

Пры Скарп, абапал Анкра і Соммы, у Шампаніі і на ўсходнім берэзі Мааса, учора панавала ажыўлённая артылерыйская дзеяцельнасьць. Часта бывалі і бітвы між патрулямі.

Вечэрам Французы атакавалі на паўночным-ўсходзі Вэрдэна, нашы новые пазыціі, каля лесу Коорер, але былі адбіты. Пры яснай пагодзі ажыўлённая праца лётчыкоў. У паветрных бітвах мы збілі 15 воражых самалётоў. Мы страцілі адзін самалёт.

Усходні тэатр:

Між Балтыйскім і Чорным морам, пры меншай сцюжы, у асобных часьцях фронту агонь ажывіўся. Праца пяхоты была невялікая.

Македонскі фронт: Паміж вазёрамі Вардар і Дойран і ў даліне Струмы нашы старожы адбілі напады англіцкіх рот.

Аустрыяцкіе апавешчэньня.

ВЕНА 5.III. **Усходні тэатр**: (гл. нямецк. апав.).

Італьянскі тэатр: На прыморскім фронці агонь артылеры і мінамётаў. быў ізноў байчэйшы. Вечэрам італьянцы асабліва заўзята абстрэлівалі Констаневічу; каля Дольё нашы патрулі уварваліся у варожый акоп, перэмаглі залогу і прывялі 10 палонных.

На тырольскім, усходнім фронце італьянцы атакавалі Ціма-Ді-Констабэльля і здолелі захапіць адну пярэднію пазыцію. Бітвы ідуць далей.

ВЕНА. 6.III. **Усходні тэатр**: (гл. нямецк. апавешч.).

Італьянскі тэатр: Крэпкая хляба перэшкаджала баявой дзеяцельнасьці і такжэ спынілі бітвы на поўнач ад Сан Пэлігрыно. Ноччу ізноў пачаўся мінны агонь проці нашых пазыцій пры Костабэльля. Спробы італьянскіх атак спынены нашым абаронным агнём. Варожы напад на Кольбрыкон адбіт ручнымі гранатамі. Сягоньня раніцай вораг зрабіў вялікі ўзрыў перад Монтэ-Сів, але нашы пазыціі не пашкодзіў.

ВЕНА. 7.III.. **Усходні тэатр**: (гл. ням. апав.).

Італьянскі тэатр: На тырольскім усходнім фронце, у аддзельных мейсцох фронту, бітвы былі нам прыяйны. Адна варажая кампанія,—што атакавала нас пры руччу Мрзо, — адбіта. Такжэ адбіты два начные напады на нашы пазыціі пры Костабэльля. Варажая спроба штурмаваць супроць Монтэ-Сэф зламалася пад нашым абаронным агнём. Італьянцы зрабілі там узрыў, але пашкодзілі не нашым, а толькі сваім пазыціям.

З заходняго фронту.

БЭРЛІН Не глядзя на вялікіе сілы, англійцам ешчэ не удалося дабрацца да нямецкіх пазыцій пры Анкр. У гэтых бітвах, каля Гон-Кур, мы ўзялі ешчэ два кулямёты. 28 лютаго адбіты вялікіе англіцкіе штурмы пры Сайі, а 4 марца пры Бушавэн. Наступаўшые на шырыні двох кілёмэтроў, англіцкіе войскі былі з абодвых бакоў намі атакаваны і ізноў адкінуты. Пры Шылі, на палудзень ад Соммы, ўзяты два кулямёты. Пры наступленьні, пры дарозі Этэн—Вэрдэн, ўзяты ешчэ тры кулямёты. Пры Нідэрсбах і Аммэр-Цвайлёр ўзят адзін кулямёт і адзін мінамёт.

Падводная вайна.

БЭРЛІН. У Сяродземным моры затоплено 8 паравых караблёў і 7 парусных, агульнай паемнасьцю болей 40 000 тонн. Паміж таварамі, якіе былі у іх, было: вугалья, вата, насеньне ваты, гэрбата, марожэнае мясо. Два с паміж затопленых караблёў былі ваенные транспорты.

ГААГА. Агульную паёмнасць затопленых у лютым караблёў аблічаюць на 700.000 тонн. Ад 15 студня да 15 лютаго затоплено 136 караблёў.

ЛОНДОН. У «Daily Telegr.» Гурд пішэ: Мы павінны лічыцца с праўдзівай небаспекай у найбліжэйшым часе. За тры месяцы вораг затапіў 500 караблёў. Калі лік нашых тарговых караблёў значна зменшыцца, то нашэ марское панаваньне кончыцца.

Наскочыў на міну.

ЛОНДОН. Адміраліція паведамляе, што 4 марца затонуў брытанскі контр-мінаносец з усей залогай у Паўночным Моры. Карабель мабыць наскочыў на міну.

Нямеччына і Мэксык.

БЭРЛІН. С прычыны раскрыцьця Амэрыкай перэгавороў між Нямеччынай і Мэксыкам, штат-сэкрэтар чужаземных спраў сказаў у нямецкім парлямэнце, што ён не шкадуе раскрыцьця Амэрыкай гэтых перэгавороў, бо гэто быў толькі акт самаабароны на выпадак вайны з Амэрыкай.

ВАШЫНГТОН. Раскрыцьце нямецкай прапазыціі Мэксыку, значна змоцніло пазыцію Вільсона. Падтрыманьне Брайнам палітыкі прэзыдэнта, паказывае, што стаўся паварот і ў кругах прыхільных згодзе.

НЬЮ ІОРК. Амэрыканскі „урад стараецца выясьніць спорные пункты з Японіей. Японскіе работніцкіе, арганізаціі будуць прызнаны у Амэрыцы; па прычыне гэтаго будзе ешчэ нарада у Японіі.

Амэрыканскі крызыс.

ВАШЫНГТОН Вільсон у сваім маніфэсці, між іншым сказаў: „64-я сэссія конгрэсу, пры сваім закрыцьці, стаіць перад крызысам поўным ваенных небаспек. Наш край знаходзіцца у гэткім палажэньні, як ніколі не бывало у яго гісторыі. Конгрэс ня можэ абараніць краю, бо 11 сэнатароў прашкаджаюць сэнату закончыць свае нарады. Маленькая жменька людзей сільнай волі, шануюць толькі свае погляды і урад вялікай Амэрыкі зневажаюць.

Палажэньне шмат паважнейшае, як думаюць.

Ад самаго пачатку вайна налажыла кляймо на нашэ духовае жыцьцё, нашу прамысловасць, нашу таргоўлю і нашу палітыку. Мы цьвёрда стаім на уаружэнным нэўтралітэці, ўсё-ж можэ здарыцца, што мы прымушэны будзем чынна бараніць нашы правы і прыняць учасьце у вялікім змаганьні.

Мы вымагаем: 1) каб усе нациі сьвету мелі свой інтэрас пры згодзе і каб усе нациі у роўнай меры адказывалі за яго; 2) фактычнай роўнасьці усіх націй у дзержаўно-праўных пытаньнях· 3) каб правіцельствы мелі ўласьць са згоды кіраваных імі народоў; 4; каб моры былі аднака вольны і баспечны для ўсіх народаў; 5) каб уаружэньне народоў было скіравана да ўнутрэннаго спакою і дамовай баспечнасьці; 6) што абавязак кожнаго народу пілнаваць за тым, каб ўсякая спроба падтрымаць рэволюцію у другіх краёх, была срога і яўна недапушчэна.

Чуткі с Кітаю.

ЛОНДОН. Згодна тэлеграме с Пэкіна, кітайскае правіцельство аднадушна высказалося у карысць разрыву дыплёматычных зносін з Нямеччынай. Прэзыдэнт Кітаю, аднача, ня згодзіўся з гэтым, апасьля чаго міністры падаліся у адстаўку.

БЛОКАДА АНГЛІІ.

АМСТЭРДАМ. Бышый англіцкі тарговы міністр Рунсэман сказаў у выборным сабраньні, што увоз тавароў у Англію ад пачатку блокады гэткі малы, што урад павінен прызнаць, што Англія павінна здаволівацца толькі сваімі харчамі. Калі ня будзе павялічэн падвоз, то англіцкі народ у маі пачне галадоўлю і Англія будзе у тых самых варунках як і Нямеччына.

КАЛЯ ВАЙНЫ.

Вайна на паветры.

БЭРЛІН. Ясная пагода спрыяла дзеяцельнасьці лётчыкоў. У многіх заўзятых бітвах у паветры, мы скінулі 12 варажых самалётоў. На іншых фронтах ворагі стацілі ешчэ 6 самалётоў.

На ўсходзі мы абкідалі станцію Маладэчно 30 пудамі бомб.

На македонскім фронці нямецкая эскадра лятуноў абкідала варажые склады аммуніціі, на поўнач ад Салонік; відаць было нескольк і пажароў і ўзрывоў.

ЖАРТЫ.

Згаварыліся.

Dzień dobry, mój kochany Janku!
— Дабрыдзень!
Ja słyšałem že jesteś polak?
— Але, каталік.
Nazwisko twoje Janie?
— Не разбяру, мой пане...
Nazwisko... to nazowa.
— Які назола?
Nno... može powiesz, jak się zowiesz?
— А!... Гэтак пан казаўбы!
Паходжу з Дзяўбы.
А ца мянюшчы...
Počekaj! po Moniušcy
Zostało plemię tu? Ty jesteś Moniuško?
— А ёсць мянюшка...
Sławetny pan z rodaka!
I može jaką
Operę pan napisał? I w ilu akty?
I w jakie takty?
— Ах ты... Што стракочэш?
Чаго пан хочэш?
Dla czgo-ž? Panžeś polak!?
— Ну—ну, каталік!
I gadasz že pan po polsku?
— Я? Не, па свойску!..

А. Г.

Спіс ваенна-палонных з нашаго краю.

З Вільні і Віленскай губэрні.

Табор для ваенна-палонных Strelkowo. Stammabteilung.

Block I.

Бартошэвіч Клемэнс, Легвятов.
Данкевіч Адольф, Углізма.
Элешкевіч Іван, Марыно.
Беляўскі Пётр, Шудэйкішкі.
Грудзінскі Ян, Солы.
Казлоўскі Мікіта, Галавачы.
Хартоновіч Сідар, Бабры.
Масаляйц Язэп, Кысы.
Банканес Александар, Вільня.

Block II, Abteilung 4.

Почобко Язэп, Лужкі.
Горткевіч Александар, Вільня.
Юхневіч Адам, Паляш.
Гульбіцкі Александар, Дэгенов.
Ардзінскі Васіль, Батвіно.
Роўда Іван, Вілек.
Тамашэўскі Міхаіл, Дубовае.
Палякоў Іван, Вільня.
Русак Іван, Едоўцэк.
Касельскі Іван, Дзімініц.
Рудштэйн Самуэль, Андрыш.
Сьвірскі Абэль, Вільня.
Кротт Дзем'ян, Кошанскі.
Елінской Лук'ян, Ковенск.

(Далей будзе).

АБВЕСТКІ.

Друкавана у друкарні М. Кухты. Выдавецтво «Гоман». Редактар В. Ластоўскі.